

sembren entendre que la frustració i el desenvolupament del capitalisme van emmascarar, o van reduir a la nul·la significació social, les creences en el sobrenatural o, ja que Gregori distingeix els dos termes, en el preternatural. A part de la presència constant de la religió (el món sobrenatural, codificat i apartat de la realitat quotidiana), corrents com l'espiritisme o la persistència d'altres creences en forces preternaturals desmentirien aquests plantejaments. L'autor reivindica amb encert els estudis de Gerard Horta i destrueix la relació fàcil entre preternatural, superstició i conservadorisme. Em sembla significatiu que, quan s'ocupa de les recerques neurobiològiques sobre les creences humanes, Gregori reculli la idea que «la proclividad a las ideas mágicas o religiosas estaría preinscrita en el sistema nervioso» (p. 127-128). I que admeti que hi ha un tipus d'art, sovint popular i audiovisual, que, més enllà del que seria estrictament fantàstic, intentaria «reconciliar la necesidad de creencias irracionales con la hegemonía de un discurso intelectual que las oculta desde el ateísmo o el agnosticismo» (p. 130). De fet, el fantàstic ha estat força assenyalat com a *porta falsa* per la qual les antigues creences es manifesten, i Gregori escriu que cal una «ideología de la lectura» (p. 124) que dilucidi aquestes qüestions. Cap al final del llibre, Gregori relaciona el terror amb «atisbar la unidad de lo desconocido» (p. 454). Al llarg del seu treball, ens ha previngut contínuament contra la temptació de parlar d'escapisme i d'evasió i contra els prejudicis ideològics de certs crítics. Aquesta voluntat de superar unes tals prevencions també és un motor de la seva recerca, i l'ajuda, sens dubte, a fer de *La dimensión política de lo irreal* una fita en els estudis sobre el fantàstic. Fixem-nos en com es tanca el llibre: «Invito, pues, a todos los lectores a gozar, reflexionar y sufrir con un buen relato fantástico» (p. 455). És una invitació que solen fer aquells estudiosos que són alhora lectors autèntics de la literatura fantàstica i imaginativa; una invitació a no deixar de sentir, des de la consciència crítica, l'«esgarripança deliciosa», com en deia Joan Perucho. Perquè escapar de la quotidianitat —la suposada evasió— és el que ens permet retornar a un cert espai significatiu i del sagrat —fins i tot des de la nostra condició postmoderna. Mircea Eliade va relacionar el *real* arcaic amb el que és estrany i singular. El fantàstic, definit magistralment per Gregori a partir de les esplotxes de la seva relació amb la ideologia, no seria també una forma contemporània creada per expressar aquest *real*, al costat de moltes altres de la literatura de l'estrany o de l'extraordinari que s'han acumulat en l'espai i al llarg del temps?

Víctor MARTÍNEZ-GIL
Universitat Autònoma de Barcelona

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, XLI + 1.439 p.

La *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (GIEC) és la contribució més important que s'ha fet a la normalització i la normativització lingüístiques al segle XXI.

Es tracta d'una gramàtica descriptiva i prescriptiva alhora o, més ben dit, d'una gramàtica orientadora de l'ús adequat de la llengua, basada en la descripció general i particular dels fenòmens lingüístics.

Pel que fa a la forma, s'ha de dir que la seva llegibilitat és òptima, que ha estat redactada amb cura per professionals que coneixen bé la gramàtica del text. Tot està al servei del lector: la tipografia, la distribució, els índexs, la segmentació, les remissions... La seva lectura no tan sols és entenedora sinó que esdevé plaent. I això s'agraeix molt en un text que no deixa de tenir una complexitat notable, ja que no defuig mai la discussió acadèmica: per exemple, no amaga la manca d'unanimitat en la definició de la categoria *determinant*.

Pel que fa als continguts, en general l'obra adopta el to adequat per als lectors previsibles del text: professionals i estudiosos de la llengua. Pot ser una mica difícil per a un usuari no format; però l'IEC ja està preparant una eina que col·laborarà a una concreció més alta de les solucions i a una comprensió més planera de les explicacions. La GIEC no defuig la terminologia especialitzada però no esdevé prolixa, obscura ni envitricollada. La profusió d'exemples que il·lustren els temes, i l'ús de figures (com les

de l'entonació) i de quadres (com els de les combinacions pronominals) contribueixen a la claredat i a la comprensió de les qüestions lingüístiques més complexes.

L'enfocament general és pragmàtic: l'usuari és convidat a situar-se en l'acte de parla que li genera la consulta, i és esmentat explícitament ("molts parlants prefereixen", "en la majoria de casos el parlant no sol reconèixer la relació gramatical que s'estableix entre els constituents"). Se li demana, doncs, que sigui capaç de bregar amb contextos diferents i de trobar el registre que s'adiu amb cada cas, sense oblidar la intenció que el mena.

Pel que fa a les varietats diatòpiques, s'hi localitzen des d'especificacions per a la llengua general o comuna (la de tots els parlars) i per als dialectes tradicionals, "les grans varietats geogràfiques" (occidentals i orientals, amb les seves variants), fins a concrecions per als parlars diferents (per exemple, els que simplifiquen determinades codex sil·làbiques —*salt*, *sent*—, o els que empren una forma concreta, com ara el datiu *hi*). Hi ha apartats en què aquesta variació es desplega amb molta intensitat, com el del vocalisme en els capítols de fonètica i fonologia, o el de la flexió verbal, en els de morfologia. En la sintaxi, la variació diatòpica apareix en la majoria d'apartats, com en el tractament dels indefinits, del pronom *en*, dels adverbis demostratius o dels verbs de moviment direccional.

Pel que fa a les varietats diacròniques, l'obra no s'està de fer explicacions històriques dels processos, com el del desplaçament d'accent de formes verbals (*creïa* > *creia*), o el de la formació de la primera persona del present d'indicatiu; ni de parlar de canvis històrics; ni de fer seqüenciacions quan ho creu necessari. Convoca l'etimologia quan és imprescindible, com en l'explicació de l'incoatiu *-eix/ix*. Es belluga amb comoditat des de la llengua antiga (per exemple, quan parla de les formes plenes dels pronoms febles davant dels verbs) i medieval (quan parla del gènere femení d'*olor*) fins a la llengua de l'actualitat. La tradició i la sistematicitat hi són arguments de pes.

Finalment, pel que fa a les varietats diafàsiques, les més presents de bon tros, l'obra té en compte el grau de formalitat, i va des dels registres informals, amb un esment especial al col·loquial (per exemple, en la pronúncia "b' rana" de *barana*, en la forma al·lomòrfica *digue'm*, o en el femení *amarganta*), fins als registres formals i, concretament, examina el llenguatge tècnic (per assenyalar fenòmens de vocalisme i accentuació en manlleus i neologismes, com *karate* o *termòstat*, o per explicar l'ús dels possessius amb posseïdors no humans) i el llenguatge científic (per referir-se a l'ús dels compostos cultes, com ara *gasífer* o *bacteriosi*). I tampoc no oblidia l'abast del missatge, amb una referència implícita als mitjans de comunicació, vehiculadors principals de l'estandardització: a una major difusió, una solució més general. Ni es descuida d'esmentar les situacions en què els mitjans volen aparèixer pròxims a l'audiència, cosa que fa que proposi un grau de formalitat lingüística més baix.

A més de la formalitat, la *GIEC* també té en compte el canal del missatge i apel·la, per exemple, a les formes dominants en la llengua escrita per justificar la tria dels models de conjugació.

Potser aquest enfocament comunicatiu, pragmàtic, i la consciència concreta de la variabilitat és el que porta els autors a defugir els termes *correcte/incorrecte*, a preferir parlar d'*acceptable / no acceptable*, de vegades *adequat / no adequat*, i a suavitzar al màxim l'expressió de les seves propostes (de "convé adoptar" i "és preferible evitar" fins a "pot resultar convenient recórrer..."). Per això plantegen, de vegades, una convivència de solucions tradicionals i noves (*Tina/Cris*, *ajudant/ajudanta*).

Fonologia

La *GIEC* dedica els primers cinc capítols a la Fonètica i la Fonologia i n'examina els conceptes bàsics. D'una banda, els segments fonològics (vocals i consonants) —amb els trets distintius que provenen del mode i del lloc d'articulació—, i la sil·labificació i els seus constituents. De l'altra, les categories suprasegmentals: l'accent i l'entonació. L'expressió de les varietats diafàsiques es fa generalment amb els termes contrastats habituals en tota l'obra —registres (*més/molt*) formals/registres informals—, però també amb altres d'específics per a aquesta matèria: *dicció (més/molt) acurada/dicció poc acurada*, *ritme lent/ritme ràpid*, i en ocasions *parla ràpida i espontània*.

Els criteris de la *Proposta per a un estàndard oral: Fonètica*, que el mateix IEC va publicar el 1990, hi són presents: consideració de dos eixos —el geogràfic i el funcional—, absència de l'etiqueta

correcte/incorrecte i valoració similar de moltes de les pronúncies. Però, evidentment, també hi ha diferències. La primera, el tipus de publicació. La *Proposta* va ser un utilíssim opuscle de consulta ràpida, amb receptes sintètiques destinades a resoldre els dubtes més freqüents en l'ús públic del català oral; la *Gramàtica*, en canvi, és una obra de gran magnitud, que inclou el tractament rigorós de temes menys tractats, com el de l'entonació lligada amb la modalitat oracional o el de la distribució dels segments dins la síl·laba i el nivell de perceptibilitat que aconsegueixen.

Pel que fa a la valoració de les pronúncies, hi ha canvis en la terminologia emprada. La *Proposta* del 1990 usa *propi*, *admissible* o *no recomanable* [en cap registre]; mentre que la *GIEC* hi diu *acceptable/no acceptable*. El primer que s'hi remarca és l'eliminació del *no recomanable* —que a la *Proposta* és la sentència negativa més contundent—, i el fet que *no acceptable* es refereixi a l'ús en registres formals, llevat dels pocs casos en què s'estén a qualsevol registre, com la pronúncia de [a] per comptes de neutra (en sectors urbans de parlars centrals) o la iodització generalitzada. I és que, en general, la *GIEC* és més permissiva que la *Proposta*. Així, tot i que només en registres informals, accepta realitzacions que hi eren proscriutes, com ara l'ensordiment de l'oclusiva dels grups /bl/ i /gl/ (“pople”, “popple”, “seccle”, “seccle”); la caiguda de la neutra per contacte amb bategant (“t'ronja”), de la /p/ del grup /ps/ (“siquiatria”) i d'una de les dues /l/ en mots d'origen popular o culte (“ilustre”); la palatalització analògica de /l/ inicial (“llògic”); la diftongació de /o/ inicial (“auliva”); o la reducció del diftong creixent (“aiga”, “aigo”), en parlars centrals i balears.

També es fa notar la repercussió del ritme sobre la qualitat de la locució: *continua* pot pronunciar-se amb [u] àtona, si parlem lentament, o amb [w] semivocal, en l'expressió espontània, que sol ser més ràpida.

En ocasions es marca una distància entre pronúncia i escriptura. Per exemple, es diu que la *e* inicial que porten mots amb *s* seguida de consonant (*esportiu*) s'ha de mantenir en l'escriptura després d'un prefix (*poliesportiu*), però pot elidir-se en la pronúncia. Igualment, s'admet l'elisió de la *r* final en infinitius plans seguits de pronom començat amb consonant (*coneixe'ns*), però considera que aquesta forma no és adequada en la llengua escrita. Aquest segon cas pot plantejar un problema en la subtitulació de pel·lícules o sèries en les quals, si els personatges s'expressen col·loquialment, la lectura d'una forma com *conèixer-nos* resulta invertebrant. La llengua escrita ha diversificat molt els suports, els usos i els destinataris en els darrers anys i, en casos com el dels subtítols, convindria que el text fos congruent amb el de la banda sonora per poder oferir el perfil més adequat de la situació comunicativa.

Morfologia

L'apartat de Morfologia segueix l'estructura habitual d'altres obres especialitzades i mira de desplegar tot el potencial que té l'estructura interna dels mots, tant la que és fruit de processos flexius, que indiquen propietats gramaticals, com la que prové de processos lèxics implicats en la formació de mots nous.

Tot l'estudi de les marques flexives de les diverses categories gramaticals esdevé molt estructurat i, per tant, aclaridor. Als noms, adjectius i verbs, s'hi afegeixen els determinants, conjuncions, preposicions i interjeccions, aquestes darreres difícils de classificar segons els paràmetres tradicionals.

És molt interessant l'anàlisi de les categories creuades, és a dir, transversals, que espigolen característiques pròpies de diverses categories tradicionals. Per exemple, els possessius àtons (*mon, ton, son...*), que per la seva posició són determinants però que també es podrien incloure dins la categoria de pronoms personals. Seguint aquest raonament, alguns mots com *dins, davant i darrere*, que tradicionalment han estat preposicions, i adverbis si no duïen complement, entren en la categoria de 'preposicions intransitives' perquè no necessiten fer explícit el seu complement ja que pot ser localitzat gràcies al context.

L'enfocament pragmàtic de l'obra s'entreté en les dixis de persona, de temps, d'espai i de manera, i en els temps verbals considerats respecte al moment de l'acte de parla. I l'estudi de la variació diatòpica, basat en la tradició escrita i en les formes prestigiades de la llengua comuna, ofereix un panorama molt detallat dels 5 paradigmes verbals regulars i dels 77 irregulars. Malgrat desplegar la gran varietat

de formes, la *GIEC* proposa recórrer a les més generals en les comunicacions de gran abast i de caràcter formal.

En la morfologia lèxica, es para atenció a la derivació (per prefixació i sufixació) i a la composició; però també al truncament i la reduplicació, amb algun esment a la siglació, tan habitual avui dia. S'ofereix una classificació exhaustiva dels sufixos i dels prefixos, i una taxonomia completa dels mots compostos.

L'apartat de les locucions és molt incloent, ja que s'hi tenen en compte totes les formes situades entre els mots i els sintagmes. Abraça, per tant, des d'una locució nominal (*mala fe*), adjectival (*nou de trinca*), verbal (*tirar en cara*) o adverbial (*en un tres i no res*) fins a una prepositiva (*camí de*), conjuntiva (*així que*) o interjectiva (*bon vent i barca nova!*). És a dir, totes les combinacions de mots lexicalitzades, sintàcticament i semànticament equivalents a un mot.

Entre les propostes concretes, algunes ja tractades en el document *Proposta per a un estàndard oral: Morfologia* de l'IEC, referides al gènere dels noms i adjectius hi ha: a) el reconeixement de la nul·la productivitat actual del sufix feminitzador *-essa* (*l'advocadessa*), b) la doble possibilitat per al femení dels noms acabats en *-nt* (*un comerciant / una comercianta*) i, en els registres informals, d'alguns adjectius (*bullenta, lluenta*). I, pel que fa al nombre: la doble solució per al plural de les sigles (*els CAP / els CAPs*). La *GIEC* esmena la plana al document de *Morfologia* ja que accepta: a) la flexió completa de *bastant* en tots els registres, b) la flexió de nombre en *prou, massa i força* en els registres informals, i c) l'equivalència entre *tots* i *cada* distributius, llevat dels casos en què acompanyen noms que designen parts del dia, de la setmana o de l'any, que van amb *cada* (*cada dijous, cada estiu*). I aconsella la variació de gènere *dos/dues* en els registres formals.

Pel que fa als verbs, s'accepten les formes incoatives *serveixo* (amb e oberta o vocal neutra), *servisc/servixo/servesc*; però *servezca* es reserva per a usos molt formals dels parlars valencians i d'alguns baleàrics. L'auxiliar del condicional perfet admet dues formes *hauria/haguera* i el plusquamperfet també, *hagués/haguera*. I, mentre que *vares/vàrem/vàreu/varen* s'estenen a tots els registres, *vàreig i vem* només s'usen en els informals d'alguns parlars. Tampoc no són acceptables en registres formals *bequent i poguer*. Ni *coneixo*, que tan sols s'usa en el col·loquial.

Un apartat interessant és el dels pronoms febles, sobretot quan se'n detallen les combinacions. Destriats els parlars que empen *hi* i els que empen *li* en el datiu, es reconeix que són acceptables tant les combinacions amb un pronom com amb l'altre (*li ho donaré / l'hi donaré, li'n donaré / n'hi donaré*), però que en els registres formals són més habituals les que porten *li*. *Els hi* s'empra col·loquialment per substituir *els el, els la, els els, els les, els ho, els en*; però no és adequat en els registres formals. D'altra banda, en registres informals, es poden emprar les formes verbals que pateixen alguna alteració quan es combinen amb pronoms febles (*coneixe'ns, digue's, ajupe't, destrueixe'n*).

Sintaxi

Si l'aparició de la *GIEC* havia creat tantes expectatives era fonamentalment per la sintaxi: tothom intuïa que l'Institut es pronunciaria sobre les anomenades "qüestions controvertides" que, des de feia força anys, eren objecte de propostes diverses i demanaven de ser revisades. A més, també hi havia interès per saber quina seria la resolució sobre la qualitat de les estructures i maneres de dir relativament noves que els mitjans de comunicació havien anat vehiculant sobretot en les darreres dècades. I, igualment, s'esperava que hi hagués alguna orientació sobre els límits d'ús d'altres formes que s'havien estès en la llengua col·loquial, i, com el mateix registre, havien trascendit el seu medi habitual i s'havien apropiat un camp immens —el del col·loquial mediatitzat—, amb la intenció de dotar de versemblança o de proximitat personatges i espais de l'audiovisual.

Doncs bé, la *GIEC* ha abordat tots aquests temes amb sistematicitat i finesa, per tal de donar una descripció completa de la sintaxi catalana actual, de la qual es dedueixi quines són les estructures adequades per a cada situació d'ús.

Pel que fa a les qüestions controvertides, hi són analitzades exhaustivament tant les formes en si com el context geogràfic i social on s'insereixen, a fi de poder pronunciar-se sobre l'acceptabilitat dels

usos. Ens referim a temes que afecten les preposicions (*per/per a*; canvi o caiguda de *a*, *amb*, *de*, *en*); les subordinades de relatiu; els verbs (*ser i estar*; *haver-hi*); els pronoms forts (*ell/ella/ells/elles*); la concordança del participi; i la negació i la passivització.

La proposta sobre l'ús del *per* i el *per a* es basa en el respecte a la diversitat i en l'acostament a la llengua oral dels diversos parlars. Davant l'infinitiu, s'arreglera amb la proposta tradicional de Fabra i recupera la diferència entre contextos agentius i no agentius; però, atenta a la llengua oral diversa, considera igualment acceptables, en tots els registres, tant *per* com *per a*. En canvi, en construccions que no siguin d'infinitiu, "especialment" quan introdueixen un sintagma nominal, titlla l'ús generalitzat de *per* de no adequat, perquè el significat és diferent (*Ho hem fet per tu / Ho hem fet per a tu*). Aquesta valoració, allunyant-se d'altres propostes, s'estén a certs adverbis (*per ara* [= de moment], *per a demà* [límit temporal]), i als sintagmes preposicionals (*per / per a damunt la taula*). I es decanta per *per a* amb certes preposicions tòniques locatives (*Tinc unes ulleres per a lluny*).

Pel que fa a les preposicions àtones *a*, *de*, *en*, *amb*, en els registres formals, s'elideixen davant la conjunció *que* (*S'ha alegrat molt que parlessis amb ells*), sovint intercalant-hi algun element: *el fet*, *el dret*, *la idea*, *la possibilitat* (*No renuncien a que puguin triar > No renuncien al dret a poder triar*), i també *fer*, *deixar*, *permetre*, *possibilitar* (*Els conductors del transport escolar han contribuït a que els nens no s'esverin > han contribuït a fer que els nens no s'esverin*). I a o de són preferibles a les altres preposicions davant de les subordinades d'infinitiu (*No et conformis a/de ser contractat com un més*). Però, en els registres informals i estils pròxims a la llengua espontània, s'accepta el manteniment de totes les preposicions, sense canvis (*Ha estat l'únic en/a/de participar-hi. No estan conformes amb que les dades siguin públiques*).

En l'apartat dels relatius, la GIEC destaca: a) les qualitats remarcables de *el qual*, perquè té flexió de gènere i de nombre; va amb la majoria de preposicions, totes les locucions i tota mena d'antecedents; i evita l'ambigüitat, b) la possibilitat d'acompanyar *què* amb *sobre i per* en llenguatges d'especialitat, i c) la necessitat de reservar la construcció *prep. + art. + que* (*La casa de la que t'he parlat*) per als registres informals. La construcció analítica "pronom *que* com a nexa [+ pronom feble o possessiu]" (*Vaig cobrar uns diners que no hi comptava. Aquella noia que el seu pare canta al Liceu treballa a París*) és pròpia només del col·loquial i dels registres informals. I també ho és la construcció que trasllada, davant de l'antecedent, la preposició relacionada amb el predicat subordinat (*Ja veig amb les dificultats que t'has trobat*).

Ser i estar són objecte d'una revisió molt acurada i d'un dictamen realista sobre comportament i supervivència de cadascun. Resumint molt la teoria, en les atributives, *ser* no afegeix cap matís aspectual a l'oració, sinó que enllaça un atribut (SN, SAdj, SPrep, SAdv) a un SN per identificar-lo o caracteritzar-lo assignant-li una propietat inherent o estable; i es contraposa a *estar*, que aporta un matís modal i assigna al SN una propietat transitòria o resultant d'un procés. També hi ha distribució de funcions en les locatives: *ser* apunta a la simple localització, mentre que *estar* hi aporta un matís duratiu. Ara bé, el capítol deixa clar que aquesta distribució teòrica està fortament tocada, ja que, en el col·loquial dels joves, *estar* ocupa espais que tradicionalment són propis de *ser* (*estar bo/dolent/nou/vell*), cosa que també ocorre en les construccions locatives.

Quant a *haver-hi* (+SN definit o no: *A l'armari hi havia les sabates; No hi ha pa tou*), que comparteix terreny amb *ser* en les locatives, es considera que la manca de concordança amb el seu argument intern "és l'ús consolidat en els registres formals". Se'n dedueix, doncs, que una frase com *Hi han poques cadires*, habitual en els parlars centrals i valencians, no passa el tamís de la formalitat.

Es precisa que els pronoms forts de 3a p., *ell/ella/ells/elles*, que designen entitats no animades tenen un ús restringit en registres formals i llenguatge tècnic. Es tracta de construccions reflexives (pronom alternant amb *si* i reforçat per *mateix*) o partitives (pronom introduït per *de*); construccions recíproques (pronom introduït per *entre*); i altres construccions amb el pronom reforçat per *sol* o *tot*. També s'admet l'ús del pronom fort quan el possessiu no permetria identificar l'antecedent i quan es vol personalitzar un animal.

S'aborda la concordança de gènere i nombre entre el participi i el pronom acusatiu de 3a p. ([*les hortènsies*] *les he regades jo mateix*), i se'n remarca el retrocés a favor de la forma invariable (*les he*

regat jo mateix). Però s'observa que, a més de conservar-se en alguns parlars actuals, “se sol mantenir en els registres formals”.

Es diu que és opcional l'ús de l'adverbi *no*, quan els quantificadors *cap*, *enlloc*, *gens*, *mai*, *ningú*, *res* van davant del verb, ja que es comporten com a activadors negatius. Ara bé, s'indica que, en els registres formals, “el manteniment de *no* és la solució més habitual”.

Sobre la passivització, s'assenyala que permet ometre l'agent d'una acció. Però en la passiva perifràstica, l'agent es pot recuperar com a adjunt del predicat, amb *per* o amb *per part de* (*Aquest text serà difícilment acceptat per/per part de l'oposició*). També s'esmenten altres construccions, com la de participi passiu sense auxiliar (*Trencades les negociacions per les dues parts...*), que tenen gran rendiment en textos periodístics, sobretot en titulars; i les d'infinitiu, que proporcionen construccions pròximes a la passiva (*Tu ets car de veure*; *Plats per rentar*; *Temes a debatre*). També es remarca que, encara que la passiva pronominal amb verb transitiu no porta complement agent, en el llenguatge administratiu i en el dels mitjans sovint s'explicita l'agent amb la locució *per part de* (*S'han emès vots particulars per part de diversos diputats*). Això no succeeix en la passiva impersonal pronominal, amb verb intransitiu (*Per aquí no es corre tant*).

Amb referència a les construccions potenciades pels mitjans de comunicació, la *GIEC* analitza un bon repertori de determinades maneres de dir —algunes ja inventariades en els llibres d'estil— que, a còpia de sentir-les a la ràdio i a la televisió o de llegir-les al diaris se'ns han fet familiars, tot i que sovint dubtem de la seva bondat. Per posar-ne uns exemples que mereixen una sanció diversa, esmentem l'expressió *a falta de*, per indicar el temps que resta per acabar una acció; la utilització del condicional en contextos de certesa (*El diagnòstic indica que la lesió seria greu*) o el cas del “condicional d'hipòtesi” per a informacions no contrastades (*La bomba hauria causat la mort de trenta civils*), que la *GIEC* suggereix de substituir per altres construccions, com la “més natural” amb *poder* (*podria haver causat*); o les interrogatives parcials sense verb modal explícit, del tipus *on/com/què/quan fer...?*, tan freqüents en els anuncis i en les publicacions d'autoajuda.

Sobre les construccions col·loquials, de molt rendiment en els registres informals, s'hi analitzen, entre altres, les encapçalades per *és que...*, utilitzades per justificar-se; la interpel·lació amb *va* (*va, què fem?*); les oracions amb èmfasi contrastiu (*ella sí que... o tu rai que...*) o les preguntes exploratòries (*I si marxem?*). En definitiva, el repertori analitzat és molt divers i ric, i permet que entrin en la codificació expressions que no s'havien tingut en compte fins ara.

La constatació de la qualitat de cadascuna d'aquests formes passa, com hem dit, per l'examen de la seva procedència (genuïtat vs. calc, i consideració i vigència en el parlar o els parlars on és utilitzada) i per la valoració de la seva adequació al registre (formals vs. informals). Quan és possible, la *GIEC* ofereix alternatives que solen ser molt variades i estimulants (des de la substitució d'una forma a la substitució d'una estructura), de manera que el lector disposa d'una eina molt efectiva per millorar la seva competència lingüística. Però, de vegades, es deixa un marge de dubte massa gran entre el testimoniatge de l'ús d'una forma i la seva acceptació (*S'han emès vots particulars per part de diversos diputats*). També sembla poc satisfactori que no hi hagi una posició més explícita sobre alguns usos d'influència forana clara (*Està boníssim*); o que es considerin d'ús informal expressions que semblen haver superat aquests registres ja fa anys (*Si haguessin ampliat el termini, potser hi haurien hagut més sol·licituds*).

Anna M. TORRENT
Universitat Autònoma de Barcelona

Margarida BASSOLS
Universitat Autònoma de Barcelona